

Burundi, la pau a un pas

El primer pas cap al restabliment de la democràcia a Burundi ha estat el referèndum del 28 de febrer. Com Ruanda, aquest petit país va patir sagnants enfrontaments entre hutus i tutsis i ara intenta refer-se. Alguns burundesos estan disposats a perdonar els seus botxins perquè arribi la pau. D'altres critiquen que els acords de pau d'Arusha serviran per a ocultar els crims comesos durant la guerra.

Burundi ha patit una de les guerres més oblidades d'Àfrica. El petit país, enclavat entre Ruanda, Tanzània, el Congo i el llac Tanganyika, va viure deu anys en l'infern, en què van morir més de 200.000 persones en enfrontaments de caire politicoètnic entre hutus i tutsis. Ara, sembla en camí de sortir de l'infern gràcies a la generositat de bona part dels burundesos, que fins i tot estan disposats a perdonar els seus botxins, i a les pressions de Sud-àfrica, que ha imposat un acord de pau als dirigents dels partits tutsis i hutus. El primer pas cap al restabliment de la democràcia parlamentària es va fer el dilluns 28 de febrer amb la celebració del referèndum sobre la Constitució.

"Hem de ser optimistes", confessa Anacleto, un home gras que ensenya el centre de joves de Kamenge, amb l'orgull de qui participa en un projecte que deixa empremta. El centre, dirigit per uns missioners xaverians italians, organitza activitats culturals i esportives per a milers de joves dels suburbis de Bujumbura que no tenen cap espai per l'oci. "Durant la guerra, Kamenge va quedar dividit i no es podia passar d'una banda, habitada pels hutus, a l'altra, on vivien els tutsis, i cada dia apareixien morts en els carrers", recorda Anacleto.

En deixar el centre, un oasi d'edificis de passadissos nets i pistes d'esport noves de trinca, es xoca de nou amb els carrers sense asfaltar, els habitatges de fusta i llauna i el caos d'una circulació que no coneix gaires regles. Kamenge és, en el patiment dels seus habitants durant la guerra i en la pobresa, molt semblant a Kanyosha. Però mentre que Kamenge és al nord de la capital, Kanyosha és al sud.

En la carretera que uneix Kanyosha amb Bujumbura, a un centenar de metres del llac Tanganyika, espectacular, que és visible en un dia clar, André Ndeyimana fa cua davant un telèfon públic, que és un aparell endollat no se sap on que es lloga al mig del carrer. Ndeyimana, com bona part dels burundesos, ha conegut la mort de familiars durant el conflicte. "Van matar el meu pare, que va anar a treballar al nord", assegura mentre fa cua. "Però els perdono, perquè vull estar en pau", continua, i marca els números d'una empresa que, li han dit, necessita un economista.

A l'hospital Príncep regent Carles, els malalts amuntegats en els pavellons de parets brutes semblen estar més preocupats pel dia a dia que no pas per recordar la guerra i les seves seqüeles. "Ajudi'm", implora un noi amb la cama destrossada en un accident. "Com que les persones no poden sortir fins que paguen el deute amb l'hospital, n'hi ha que fa mesos que estan curats i no poden marxar", explica Max, un sacerdot belga que fa cada matí el recorregut per l'hospital. Als seus 83 anys, cinquanta dels quals passats a l'Àfrica, exhibeix una energia envejable. I cada dia, amb els diners que aconsegueix d'amics, paga el deute d'alguna persona. Avui liquida la factura d'una dona menuda, asseguda en un dels llits arreglerats del pavelló de dones. "És una twa", concreta en Max. Els twa són la tercera comunitat de Burundi, marginada tradicionalment, i que representa menys de l'1% de la població enfront del 84% dels hutus i el 15% dels tutsis. "Fa dues setmanes que hauria d'haver sortit al carrer però no ha pogut pagar els 10.000 francs de Burundi (uns sis euros) de la factura", diu en Max mentre treu uns bitllets de la butxaca.

Els 10.000 francs són una fortuna en un país en què el 90% de la població viu amb menys d'un dòlar cada dia, i el salari d'un treballador no arriba als 20 euros mensuals.

L'ONU vetlla per Arusha. A un centenar de metres de l'hospital, a l'hotel Novotel, d'una cadena de francesa, hi ha el centre d'operacions de les Nacions Unides. El vestíbul i el bar adjacent estan copats pels cascos blaus i els observadors militars de les Nacions Unides; els burundesos es poden comptar amb els dits de la mà. Al carrer, els cascos blaus, inconfusibles fins i tot quan van de paisà, són envoltats pels nens del carrer, que sempre van en grup, i dels venedors de petits objectes d'artesanía. Quan es fa fosc, i la ciutat es torna perillosa, els bars del centre, sobretot La Habana, es converteixen en el punt de trobada dels funcionaris dels organismes internacionals, d'algunes ONG i dels cascos blaus, que arriben amb els seus vehicles blancs. Bona part dels cascos blaus són sud-africans, de la nova Sud-àfrica que es va desfer de l'*apartheid*, que contribueix amb bona part dels 5.500 membres de l'Operació de les Nacions Unides a Burundi (ONUB).

Desplegada el juny de 2004, la missió de les Nacions Unides té com a objectiu supervisar els acords de pau, signats a Arusha (Tanzània) entre els partits hutus i tutsis l'any 2000. L'acord, finalment, va ser acceptat per la principal guerrilla hutu, el Consell Nacional per la Defensa de la Democràcia – Forces per la Defensa de la Democràcia (CNDD-FDD), que ha lliurat les armes i ha incorporat algunes unitats a l'exèrcit. En canvi, les Forces Nacionals d'Alliberament (FNA), un moviment també hutu, de caire mil·lenarista, ben disciplinat, que actua en la província anomenada Bujumbura rural, no ha acceptat els acords, encara que es mostra disposat a negociar. "Si el procés evoluciona bé, el FNA desapareixerà perquè no tindrà raó d'existir", comenta Emmanuel Ntakarutimana, que dirigeix el Centre Ubuntu, dedicat a promoure la reconciliació.

Optimista, però "amb moderació", viu el procés Elisabet Montserrat, una

Les Nacions Unides patrullen per una carretera, a Kanyosha, un suburbi de Bujumbura. Nens de la localitat de Buhango.

cooperant catalana que treballa al Servei Jesuïta de Refugiats (SJR), que disposa a Bujumbura de l'oficina dels Grans Llacs, dirigida per Joaquín Ciervide. "La gent està cansada per la guerra", assegura Montserrat, amb l'experiència que li dona més d'un any i mig movent-se per Burundi. "Crec que no hi haurà una marxa enrere", proclama la cooperant.

Tampoc creu que es pugui fer marxa enrere Pascal Niyonizigiye, professor de ciències polítiques a la Universitat de Burundi. En el campus de la Universitat, en un despatx auster, Niyonizigiye opi-

na que les eleccions es faran si Sud-àfrica i les Nacions Unides pressionen els partits, tant hutus com tutsis. Una vegada fet el referèndum constitucional, s'han de celebrar en els propers mesos les eleccions de les comunes i les legislatives. A finals d'abril, si es compleix el calendari previst, el Parlament haurà d'escollir el president de la república. En el nou Parlament, i el Govern que es formi, les dues comunitats, la hutu i la tutsi, estaran representades per quotes. A Arusha es va acordar que els hutus ocuparien el 60% dels escons del Parlament i de les carteres ministerials men-

tre que els tutsis, obtindrien el 40% restant.

Una mesura, la representació per quotes, que no acaba d'agradar als partits tutsis. "És normal que es queixin perquè amb els acords d'Arusha han perdut el poder que tenien des de feia quaranta anys", emfatitza Ntakirutimana, el pare dominic que dirigeix el Centre Ubuntu.

A diferència de Ruanda, on els hutus van tenir tot el poder des de la revolució de 1957, encara sota sobirania belga, fins al genocidi de 1994, a Burundi, els tutsis van dominar l'Exèrcit i el Govern des de la independència, als anys 1960, fins als acords d'Arusha. Les guerrilles hutus van néixer com una resposta a la frustració que va provocar l'assassinat del president Melchior Ndadaye, el 1993, al poc de ser elegit en les primeres eleccions democràtiques. El successor de Ndadaye, Cyprian Ntaryamira, també hutu, va morir uns mesos després en l'atemptat contra l'avió en què anava

el president rwandès, Juvénal Habyarimana. La mort d'aquest va desencadenar a Ruanda el genocidi dels tutsis, a mans de les milícies hutus.

Des de l'Associació per la Lluita contra el Genocidi, el professor Venant Bambonyeho critica els acords de pau. "Hem dit no a les capitulacions d'Arusha", proclama. Unes crítiques que comparteix Jean-Claude Kavumbagu, director de l'agència Netpress. "La constitució ha estat fabricada a Arusha, sense consultar la població", declara. Per a Kavumbagu, que ha conegut la presó amb el president Pierre Buyoya, un tutsi, i Domitien Ndayzeze, un hutu, és necessari que es jutgin les violacions dels drets humans comesos en el passat. Un objectiu pel qual treballa la Lliga Iteka, la principal organització de drets humans. "La comissió de la veritat i reconciliació, prevista als acords de pau, funcionarà sempre que tingui jutges íntegres i independents", declara Adrien Ndayisaba, el seu secretari executiu.

Maleïda sida. A uns 40 quilòmetres de Bujumbura, per la carretera que serpenteja per un turó que domina la capital i a l'horitzó el llac Tanganyika, es troba Buhonga, una petita localitat coneguda per tenir una de les primeres esglésies que es van aixecar a Burundi, a principis del segle passat, durant el període colonial. A Buhonga encara hi ha més pobresa que a Bujumbura, una conseqüència de la guerra, terrible a les zones rurals, i les males collites. I els seus habitants, que avui participen en una reunió convocada pel projecte sida del Servei Jesuïta dels Refugiats, es mostren esperançats. "Almenys no hi ha guerra", diu un dels participants, que ha hagut de caminar més d'una hora per arribar a la sala on s'ha fet balanç d'un any de campanya de prevenció contra la maleïda sida. Les estadístiques diuen que el 18% dels burundesos estan infectats pel virus del VIH.

*Antoni Castel
(Bujumbura, Burundi)*

L'Ajuntament de Pego, amb la finalitat de promoure les arts plàstiques, convoca el **XXIX CERTAMEN NACIONAL DE PINTURA VILA DE PEGO 2005**, amb l'acatament de les següents:

BASES

certamen
nacional de pintura
Vila de Pego 2005
BASES

I Hi poden concórrer tots els artistes que ho desitgen de qualsevol nacionalitat.

II Aquest premi admet totes les obres d'artistes les quals no hagen estat premiades en cap altre certamen. Hauran de ser úniques i originals, el tema de les quals, matèria i tècnica de realització seran lliures. Les obres aniran muntades bé amb baquetó o suport sòlid, sense enquadre ni cristall (substituir per metacrilat). Cada artista podrà presentar fins a dues obres.

III A l'anvers de cada obra presentada vindrà fixat el cos nº 3A (3B) del fullet d'inscripció. El cos nº 1 i el nº 2 hauran de remetre's degudament emplenats, amb una fotocopia del DNI i una fotografia del/s quadre/s, amb el mateix

quadre/s. Després, l'organització remetrà a l'autor el cos nº 2, com a justificant de la recepció de l'obra.

IV Hom atorgarà un PRIMER PREMI de 6.000 euros i el/s ACCÈSSIT/S que el Jurat considere d'interés, la dotació per als quals és de 3.000 euros a repartir

segons la valoració que l'autor indique en la documentació de l'obra. De l'import dels premis ha de practicar-se la preceptiva retenció sobre el IRPE El Jurat podrà declarar el premi ex aequo, o deixar-lo sense adjudicar. El lliurament dels premis es farà en un acte públic durant el mes de juny que oportunament s'anunciarà. El premi deurà ser retirat pel mateix autor.

V El termini de presentació d'obres finalitzarà el dia 30 d'abril de 2005, a les 13 hores.

VI Les obres hauran de ser presentades personalment o remeses per agència de transports, ports pagats. Les obres viatjaran per cura de l'autor. Les senyes que figuraran en la part exterior dels embalatges dels quadres seran:

XXIX CERTAMEN NACIONAL DE PINTURA VILA DE PEGO 2005
CASA DE CULTURA
Carrer Sant Domènec, 5 · 03780 Pego
Horari: Matins de 10 h a 13 h. Vesprada de 17 h a 20 h.
Telèfon: 96 557 28 01. Fax: 96 557 25 83

Correu electrònic: culturapego@telefonica.net

VII El Jurat estarà format per destacades personalitats de l'art i la crítica, nomenades lliurement per l'Ajuntament. Estarà presidit per l'Alcalde o pel Regidor en qui delegue. La resolució del Jurat serà inapel·lable.

VIII Les obres seleccionades estaran exposades des del 17 de juny, fins al 2 de juliol en el Centre d'Exposicions Museu d'Art, Carrer Hospital 3. Les obres es remetran als autors pel mateix procediment que foren rebudes. Les admeses es remetran en els dies següents a la clausura de l'exposició. La data màxima per a retirar les obres és fins el 30 de setembre de 2005, prèvia concertació telefònica amb la Casa de Cultura, i presentació del corresponent rebut (cos nº 2).

L'Ajuntament no es responsabilitza dels possibles desperfectes ocasionats amb motiu de la tramesa de les obres, així com del risc de robatori, incendi o altra circumstància que tinguera lloc mentre les obres estiguen en el seu poder. En cas de no retirar-se en el termini establert, les obres s'entendran donades a l'Ajuntament, que podrà destruir-les o arxivar-les.

IX L'obra premiada quedarà en propietat de l'Ajuntament i passarà a formar part de la col·lecció del Museu d'Art Contemporani de Pego. L'Ajuntament es reserva tots els drets de reproducció de les obres premiades.

X En cas de dubte, el Jurat es reserva la facultat d'interpretar les bases i de prendre iniciatives no regulades en les bases, sempre en benefici del Certamen.

XI El fet de participar en el XXIX CERTAMEN NACIONAL DE PINTURA VILA DE PEGO 2005, suposa la total acceptació de les presents bases i les decisions del Jurat.

Pego, gener 2005